ECLI:LV:AT:2021:0923.11092115311.13.L
Lieta Nr. 11092115311, SKK-464/2021
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 23.septembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Artūrs Freibergs, Anita Poļakova, Aivars Uminskis

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētās /pers. A/ aizstāvja Alda Liepiņa kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu
/pers. A/, personas kods /personas kods/,
atzīta par vainīgu Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 116.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, sodīta ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 15 dienām un probācijas uzraudzību uz 1 gadu.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/ atzīta par vainīgu un sodīta pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 116.panta par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanas (slepkavības) mēģinājumu.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu, izskatot lietu apelācijas kārtībā rakstveida procesā sakarā ar Rīgas rajona prokuratūras prokurores Gaļinas Belihas apelācijas protestu, pirmās instances tiesas spriedums atcelts daļā par /pers. A/ noteikto sodu.
/pers. A/ par Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 116.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, sodīta ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 6 mēnešiem un policijas kontroli uz 1 gadu.
Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētās aizstāvis A. Liepiņš, kurš lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.
Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.
[4.1] Apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 15.pantā nostiprinātā pamatprincipa – tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā – pārkāpumu, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, jo izskatījusi lietu rakstveida procesā un bez /pers. A/ dalības lietas izskatīšanā noteikusi viņai bargāku sodu par to, kādu bija piespriedusi pirmās instances tiesa.
Apelācijas instances tiesa kļūdaini atzinusi, ka ir pamats lietu izskatīt rakstveida procesā tāpēc, ka lietas dalībnieki iebildumus par šādu lietas izskatīšanas veidu nav iesnieguši. Lietā nav ziņu, ka /pers. A/ būtu saņēmusi tiesas paziņojumu par apelācijas protesta izskatīšanu rakstveida procesā. Aizstāvis norādījis, ka viņam pēc apelācijas protesta kopijas saņemšanas nav izdevies sazināties ar apsūdzēto. Vienlaikus sūdzībā norādīts, ka apsūdzētā, iespējams, nemaz nav saņēmusi protesta kopiju un nezina, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pārsūdzēts, jo tādā gadījumā viņa būtu sazinājusies ar aizstāvi, kā tas notika pēc pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanas.
Kasācijas sūdzības autors norādījis, ka /pers. A/ slikti pārvalda valsts valodu.
[4.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti noteikusi apsūdzētajai bargāku soda mēru par to, kādu bija piespriedusi pirmās instances tiesa. Apelācijas instances tiesas noteiktais soda mērs neatbilst Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2008.gada 1.jūlija kopsapulces lēmuma „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" 4.punktā izteiktajai rekomendācijai, ka soda piemērošanai jābūt individualizētai. Aizstāvja ieskatā tiesa nav ņēmusi vērā, ka /pers. A/ darbību rezultātā nav iestājušās Krimināllikuma 116.pantā paredzētās kaitīgās sekas.

Motīvu daļa

[5] Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedums atceļams pilnībā un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[6] Kriminālprocesa likuma 11.pantā nostiprināts procesa valodas princips. Tā pirmajā daļā noteikts, ka kriminālprocess notiek valsts valodā, bet trešajā daļā reglamentēts, ka kriminālprocesā iesaistītajai personai, kura neprot valsts valodu, likumā paredzētajos gadījumos izsniedzot procesuālos dokumentus, nodrošina to tulkojumu personai saprotamā valodā.
Apelācijas sūdzība vai protests ir procesuāls dokuments, kura izsniegšana paredzēta likumā.
Kriminālprocesa likuma 555.panta pirmā daļa noteic, ka pēc apelācijas sūdzības vai protesta iesniegšanas termiņa beigām tiesa, kas taisījusi spriedumu, nosūta lietu apelācijas instances tiesai, bet personām, kuru intereses un tiesības aizskar apelācijas sūdzība vai protests, – iesniegtās apelācijas sūdzības vai protesta kopiju, kā arī informē tās par lietas nosūtīšanu apelācijas instances tiesai.
Atbilstoši juridiskajā literatūrā izteiktajām atziņām Kriminālprocesa likuma 11.pantā noteiktas divas būtiskas garantijas – valsts valodas kā vienīgās procesa valodas atzīšana un tiesības uz sev saprotamas valodas lietošanu/tiesības uz tulkojumu tām procesa dalībpersonām, kuras valsts valodu

nepārvalda pietiekamā līmenī. Apelācijas un kasācijas sūdzības par tiesu nolēmumiem ir noteikti tulkojamas [..] (*Krimināprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija. Autoru kolektīvs prof. K. Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 55., 59.lpp.*).

Senāts jau iepriekš izteicis atziņu, ka „apsūdzētajam, kurš nesaprot valsts valodu, apelācijas protesta kopijas tulkojums tiek nosūtīts viņam saprotamā valodā. Tādā veidā tiek garantētas apsūdzētā tiesības, kas paredzētas Krimināprocesa likuma 11.panta trešajā daļā [..]" (*Augstākās tiesas 2013.gada 6.februāra lēmums lietā Nr. SKK-30/2013 (11096052310)*).

Senāts konstatē, ka par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu apelācijas protestu iesniegusi Rīgas rajona prokuratūras prokurore G. Beliha. Apelācijas protesta kopija apsūdzētajai /pers. A/ nosūtīta valsts valodā.

No lietas materiāliem izriet, ka apsūdzētā /pers. A/ pirmstiesas procesā norādījusi, ka pārvalda krievu valodu, ko arī lietojusi procesuālo darbību veikšanas laikā. Arī no tiesas sēžu protokoliem izriet, ka lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā apsūdzētajai pieaicināts tulks. Tādējādi lietā nodibināts, ka apsūdzētā /pers. A/ nepārvalda valsts valodu un tiesai bija pienākums nosūtīt apsūdzētajai apelācijas protesta tulkojumu viņai saprotamā valodā.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, nenosūtot apsūdzētajai /pers. A/ apelācijas protesta tulkojumu viņai saprotamā valodā, pieļāvusi Krimināprocesa likuma 11.panta trešās daļas pārkāpumu.

Ņemot vērā, ka lieta izskatīta rakstveida procesā un lietā nav noskaidrota apsūdzētās attieksme pret kasācijas protesta argumentiem, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Krimināprocesa likuma 15.panta pārkāpumu. Norādītie pārkāpumi to kopumā atzīstami par Krimināprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē un noveda pie nelikumīga nolēmuma.

[7] Kasācijas sūdzības argumenti, kas saistīti ar lietas izskatīšanu rakstveida procesā un apelācijas instances tiesas noteiktā soda mēra pamatotību šajā lēmumā netiek vērtēti, ņemot vērā, ka apelācijas instances tiesas spriedums tiek atcelts pilnībā un lieta apelācijas instances tiesā izskatāma no jauna atbilstoši Krimināprocesa likuma 53.nodaļas prasībām, tajā skaitā atkārtoti izlemjot jautājumu par lietas izskatīšanas veidu.

[8] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa spriedumā nav izlēmusi jautājumu par drošības līdzekļa piemērošanu /pers. A/.

No lietas materiāliem redzams, ka apsūdzētajai /pers. A/ drošības līdzeklis – apcietinājums – piemērots ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019.gada 24.septembra spriedumu, kad lieta pirmo reizi izskatīta pirmās instances tiesā.

No lietai pievienotā 2020.gada 5.oktobra Iļģuciema cietuma paziņojuma izriet, ka apsūdzētā /pers. A/ 2020.gada 4.oktobrī atbrīvota no Iļģuciema cietuma Izmeklēšanas cietuma nodaļas, pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 277.panta desmito daļu un Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 39.panta 5.punktu.

Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst, ka šajā procesa stadijā apsūdzētajai /pers. A/ drošības līdzeklis nav jāpiemēro, jo apelācijas instances tiesa, taisot jaunu spriedumu daļā par sodu, nav piemērojusi apsūdzētajai drošības līdzekli.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 585. un 587.pantu, tiesa

nolēma:

atcelt pilnībā Rīgas apgabaltiesas 2021.gada 14.aprīļa spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.
Lēmums nav pārsūdzams.

A. Freibergs A. Poļakova A. Uminskis